

Finansklagenemnda Skade

Avgjørelse FinKN 2021-562

11.6.2021

Fremtind Forsikring AS

Bygning - innbo (kombinert)

Smykker kjøpt i utlandet – unntak for gjenstander som er ført inn til Norge i strid med gjeldende tollregler – fal. §§ 9-4 og 9-7.

Sikrede ble blant annet frastjålet flere smykker til en samlet verdi av kr 184 067 under et innbrudd 27.6.20. Sikrede søkte erstatning under sin kollektive innboforsikring. I skademeldingen oppgav sikrede at smykkene var kjøpt utenlands til ulike tidspunkt og svarte "nei" på spørsmål om smykkene var fortollet. Selskapet avslo erstatning for smykkene og viste til at det i vilkårene var gjort unntak for gjenstander som er ført inn til Norge i strid med gjeldende tollregler. Alle smykkene hadde en verdi som oversteg beløpet for tollfri innførsel på kr 6 000. Selskapet kunne ikke dokumentere at sikrede hadde fått tilsendt vilkårene, men viste til at forsikringsbeviset inneholdt informasjon om hvor sikrede kunne finne vilkårene på internett. Unntaket var innført i 2011/2019 og var varslet i medlemsblad. Nemnda kom til at unntaket kom til anvendelse, samt at sikrede ikke hadde dokumentert et økonomisk tap som følge av manglende utsendelse av vilkårene. Nemnda kom videre til at selskapet hadde informert tilstrekkelig om vilkårsendringene.

ANTATT ØKONOMISK OMFANG: kr 184 067

Saksfremstilling

Saken gjelder krav om erstatning for smykker stjålet under et innbrudd, og spørsmålet om tapet er unntatt fordi smykkene er innført i strid med gjeldende tollregler, herunder om selskapet har varslet om vilkårene/endingene i samsvar med fal. §§ 9-4 og 9-7.

Sikredes kollektive innboforsikring pkt. 3.1 sier at forsikringen ikke dekker:

- Gjenstander som er ført inn til Norge i strid med gjeldende toll-/avgiftsregler.

Det er ikke fremlagt dokumentasjon på at sikrede har fått tilsendt vilkårene. Sikrede har fått tilsendt forsikringsbevis med henvisning til hvor vilkårene finnes:

Gjeldende vilkår kan fåes ved henvendelse til SpareBank 1 Skadeforsikring AS eller i din nærmeste SpareBank 1. Se www.sparebank1.no. Vilkår finnes også på www.lofavor.no.

Unntaket for importerte gjenstander uten betaling av toll ble opprinnelig innført i 2011 og ble innskjerpet i 2019. Medlemmene ble informert på følgende måte om unntaket:

Dette skjedde via nettsider og informasjon ut i fagblader som sendes alle medlemmene. Dette er fast prosedyre at endringer settes inn i fagbladene som sendes kundene i post. Her opplyses det også om mulighet for å finne fulle vilkår.

Sikrede ble frastjålet flere gjenstander under et innbrudd den 27.6.20 og krevde erstatning under den kollektive innboforsikringen. Ifølge skademeldingen datert 29.6.20 ble sikrede bl.a. frastjålet smykker til en samlet verdi av kr 184 067. Gjenstandene er i skademeldingen beskrevet slik:

Ting 1: "to sett av halskjede smykke lagd av gull som ble kjøpt i utlandet".

Ting 2: "Øredopper sett som tilhørte halskjedene var i samme boksen".

Ting 3: "10xgull tynne armringer".

Ting 4: "2 tjukke gull armringer med stener".

Ting 7: "Halssmykker med øredobber til dattera mi".

Ting 14: "5x gull ringer med sten".

Smykkene er oppgitt til å være kjøpt utenlands, og på spørsmål "Er den fortollet?" er det svart "Nei". Anskaffelsesdatoen er angitt fra mindre enn ett år før skaden til seks–syv år.

Selskapet avsto krav om erstatning den 4.9.20 og viste til unntaket for gjenstander som er ført inn i Norge i strid med gjeldende toll- og avgiftsregler. Selskapet har for øvrig betalt erstatning for andre gjenstander som ble stjålet i samme tyveri med totalt kr 29 279.

Sikrede krever dekning for tyveriet og anfører at sikrede er analfabet og derfor ikke har kjennskap til toll- og avgiftsreglene. Sikrede var ikke klar over at smykker til eget bruk måtte tolldeklarerer.

Selskapet har ikke sendt vilkårene til sikrede og kan derfor ikke påberope seg unntaket.

Sikrede er ikke gjort kjent med vilkårsendringen i 2011 og har i alle tilfeller krav på erstatning opp til beløpet for tollfri innførsel i henhold til vilkårene gjeldende frem til 2019. Selskapet har ikke dokumentert at endringen er tilstrekkelig opplyst til sine medlemmer. Det er ikke tilstrekkelig å opplyse om endringen i et medlemsblad.

Selskapet har vist til at vilkårene var tilgjengelig på forsikringens nettside. Sikrede har ikke godkjent bruk av elektronisk kommunikasjon, jf. fal. § 20-3.

For det tilfellet avslaget er berettiget, kan det kun foretas en delvis avkortning etter fal. § 8-1 fjerde ledd. Det vil påføre sikrede store økonomiske og velferdsmessige konsekvenser dersom erstatningskravet i sin helhet går tapt.

Selskapet avviser ansvar for tyveri av smykkene. Forsikringen gjelder ikke for gjenstander som er ført inn til Norge i strid med gjeldende toll-/avgiftsregler. Ved innreise til Norge etter utenlandsopphold på over 24 timer kan man ta med seg varer for inntil NOK 6 000 uten å betale toll og avgifter, jf. tollforskriften § 5-1-1 (1). Alle de oppførte smykkene har en verdi på over kr 6 000 foruten "Ting 2" hvor verdien er angitt til kr 2 000. Det er imidlertid angitt at dette er "Øredopper sett som tilhørte halskjedene var i samme boksen". Selskapet forstår det derfor slik at dette mest sannsynlig er gjenstander som er innført sammen med halskjedene under "Ting 1" som er oppgitt å ha en samlet verdi på kr 83 400.

Det er uten betydning for forsikringsdekningen at sikrede er analfabet.

Sikrede har fått tilsendt forsikringsbevis hvor det klart og tydelig er henvist til hvor de fulle forsikringsvilkårene finnes tilgjengelig. Dette er tilstrekkelig for en kollektiv forsikring etter reglene i forsikringsavtaleloven.

Selskapet har varslet om det aktuelle unntaket i medlemsblad. Dette er tilstrekkelig for en kollektivforsikring, jf. Bull, Forsikringsrett, s. 185.

En delvis erstatning etter fal. § 8-1 fjerde ledd gjelder ved sviksaker og er ikke aktuell for denne saken.

Smykkene utgjør uansett en ulovlig interesse ettersom smykkene er innført i strid med tollreglene, og er derfor unntatt forsikringsdekningen, jf. pkt. 12 i de generelle vilkårene og det generelle prinsippet i norsk forsikringsrett om at en forsikring kun omfattet lovlig interesser. Selskapet viser til FinKN 2013-603 og 2016-345 som nærmere begrunnelse for sitt standpunkt.

I alle tilfeller har ikke sikrede sannsynliggjort verdi og eierskap av smykkene.

Finansklagenemnda Skades begrunnelse

Spørsmålet er om sikrede har krav på erstatning for smykker, herunder om selskapet har oppfylt sin informasjonsplikt.

Nemnda ser først på spørsmålet om smykkene er unntatt fra dekning. Sikredes forsikring omfatter ifølge vilkårenes pkt. 3.1 ikke:

Gjenstander som er ført inn til Norge i strid med gjeldende toll-/avgiftsregler

Selskapet har vist til tollforskriften § 5-1-1 (1):

Ved opphold i utlandet, på Svalbard eller Jan Mayen i minst 24 timer kan det tollfritt innføres varer, herunder tjenester og reparasjoner tilknyttet varer, til en verdi av 6000 kr

Partene synes å være enige om at de aktuelle smykkene er kjøpt i utlandet, og at smykkene ikke er tolldeklart. Nemnda forstår saken slik at smykkene er innført på ulike tidspunkt, og at alle smykkene i utgangspunktet overstiger summen på kr 6 000 for varer som kunne innføres tollfritt.

"Ting 2" er oppgitt til å ha en verdi på kr 2 000, som i utgangspunktet er unntatt tollplikten. I skademeldingen er det oppgitt at "ting 2" er øredobber som tilhører smykkene i "ting 1", og nemnda legger da til grunn at disse smykkene ble innført på samme tidspunkt. Selv om de to smykkene antagelig må anses som to gjenstander etter tollreglene, antar nemnda at smykket oppgitt i "ting 1" måtte tolldeklarerer for at øredobbene i "ting 2" skulle ha kunne blitt innført tollfritt. I så fall er øredobbene også innført i strid med tollreglene.

Sikrede har anført at han ikke var kjent med tollreglene og bar smykkene på seg gjennom tollkontrollen uten å vite at disse måtte tollklareres. Dette er en rettsvillfarelse som sikrede i utgangspunktet selv må bære risikoen for. Høyesterett har for øvrig i flere saker lagt til grunn at hovedreglene om fremleggelse av varer ved innførsel er særdeles enkle og lettfattelige, og antas å være alminnelig kjent, se eksempelvis Rt. 1978 s. 569 og Rt. 1981 s. 410.

Ut fra dette er smykkene ikke omfattet av forsikringen.

Nemnda ser deretter på spørsmålet om vilkårene kan påberopes hvis de ikke er sendt ut.

Selskapet har ikke fremlagt dokumentasjon på at det har sendt ut vilkårene. Selskapet har i brev av 26.3.21 vist til at sikrede har mottatt forsikringsbevis som inneholder en henvisning til hvor han kan finne de komplette vilkår:

Det fremstår noe uklart for Selskapet hvorvidt Klager via LOfavør har fått oversendt fullstendige vilkår på noe tidspunkt, og Selskapet har ikke lyktes å få klarhet i dette p.t. Det fremstår imidlertid klart at Klager har fått tilsendt forsikringsbevis, hvor det klart og tydelig er henvist til hvor de fulle forsikringsvilkårene finnes tilgjengelig. Etter Selskapets oppfatning oppfyller dette kravene til informasjon i FAL for kollektive forsikringer.

Utgangspunktet i fal. § 2-2 første ledd er at selskapet etter avtaleinngåelsen skal gi forsikringstakeren et "skriftlig forsikringsbevis som fastslår at avtale er inngått, og som henviser til vilkårene. Sammen med beviset skal selskapet gi forsikringstakeren disse vilkårene."

Dette gjelder også overfor hvert enkelt medlem i en kollektiv forsikring, jf. fal. § 9-4 første ledd, se Brynildsen, Lid og Nygård, Forsikringsavtaleloven med kommentarer, 2014, s. 340, hvor det fremgår at:

Etter § 2-2 første ledd skal de generelle forsikringsvilkårene gjøres tilgjengelige. Dette gjelder også overfor hvert enkelt medlem i en kollektivforsikring, jf. § 9-4 første ledd. Å kun distribuere et sammendrag av vilkårene, men med en orientering om hvor de fullstendige vilkår kan skaffes, f.eks. på hjemmesiden på

Internett, er neppe i samsvar med lovens bokstav. Sett hen til de kollektive forsikringens formål, med en noe enklere administrasjon, vil imidlertid fremgangsmåten etter omstendighetene kunne vært forsvarlig, se FSN 7086.

Konsekvensene av brudd på plikten til å sende ut vilkårene er ikke regulert i loven. I NOU 1987:24 s. 54 uttales det at ansvarsspørsmålet må avgjøres etter alminnelige erstatningsrettslige prinsipper. For at selskapet skal bli erstatningsvarlig, må det i så fall foreligge ansvarsgrunnlag, årsakssammenheng og økonomisk tap. Nemnda behøver ikke ta stilling til spørsmålet om det foreligger ansvarsgrunnlag fordi den mener at det uansett ikke er dokumentert at sikrede pga. manglende utsendelse av vilkårene har lidt noe økonomisk tap. Et økonomisk tap forutsetter at sikrede om han hadde fått vilkårene, hadde mulighet til å tegne en forsikring for gjenstander som ble innført i strid med gjeldende tollregler og ville ha gjort dette, jf. Bull, Forsikringsrett, 2008, s. 116 og 117. Nemnda forstår saken slik at selskapet ikke tilbyr forsikring uten det aktuelle unntaket. Unntaket er også vanlig i bransjen, jf. for så vidt FinKN 2018-914, som gjaldt et likelydende vilkår i en verdisakforsikring. Nemnda kan ikke se at det er dokumentert at sikrede ville kunne tegne forsikring som omfattet smykker som var innført i strid med tollreglene, eller at det er sannsynliggjort at han eventuelt ville ha tegnet en slik forsikring.

Sikrede anfører videre at selskapet ikke har informert tilstrekkelig om endringen i 2019. Av fal § 9-7 fremgår det at dersom vilkårene for forsikringen blir endret til skade for medlemmene, gjelder regelen i § 9-6 annet ledd tilsvarende. Dette innebærer at det skal sendes skriftlig melding til medlemmer det er ført fortegnelse over, eller de skal varsles på annen forsvarlig måte.

Nemnda forstår saken slik at det aktuelle vilkåret kom inn i 2011 og ble innskjerpet i 2019.

Selskapet har fremlagt en e-post fra organisasjonsrådgiver i LO-Favør hvor det fremgår at sikrede ble tilsendt en velkomstpakke i 2006 da han ble medlem av ordningen. I tillegg har han fått fornyelsespakke hvert tredje år, siste gang i april 2019. Fornyelsespakken inneholder bl.a. forsikringspapirer. LO opplyser også at:

I des 2018 sendte vi også ut informasjon til alle medlemmer i en kombinasjon av postalt og digitalt, samt informasjon i annonser og på forbundssider om endringer i vilkårene på innboforsikringen som kom i 2019 I nov des 2020 sendte vi ut informasjon om endringer i forsikringen for 2021 Hvert år blir oppdaterte forsikringsbevis lagt på Min side på lofavør.no Og på siden LOfavør innboforsikringen ligger oppdaterte vilkår.

Selskapet har også fremlagt en e-post fra LO-favør:

Denne endringen kom inn i vilkårene i 2011 og ble da informert ut til alle medlemmer desember/november 2010.

Dette skjedde via nettsider og informasjon ut i fagblader som sendes alle medlemmene. Dette er fast prosedyre at endringer settes inn i fagbladene som sendes kundene i post. Her opplyses det også om mulighet for å finne fulle vilkår.

...

Nemnda forstår dette slik at LO informerte om det aktuelle unntaket i fagbladet i 2010, og at det også ble informert om endringer i vilkårene på innboforsikringen som kom i 2019 i annonser og på forbundssider. For en kollektiv forsikring mener nemnda en slik informasjon må være forsvarlig.

Det er etter dette ikke grunnlag for ansvar under forsikringen.

Avgjørelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Skades konklusjon

Selskapet gis medhold.

Ved behandlingen deltok Trine-Lise Wilhelmsen (leder), Trine Vøien (selskapsrepresentant) og Hege Sundby (forbrukerrepresentant).